

§ 137

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan vastaus Helsingin seudun vapaa-ajattelijat ry:n kirjeeseen jumalanpalveluksiin osallistumisesta kouluissa

HEL 2017-012222 T 12 00 01

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi Helsingin seudun vapaa-ajattelijat ry:lle seuraavan vastauksen:

Uskonnon ja elämäntiedon opetusta sekä koulussa järjestettäviä juhlia ja uskonnollisia tilaisuuksia koskevia säännöksiä kuvataan Suomen perustuslaissa (731/1999) sekä esi- ja perusopetusta koskevassa lainsäädännössä. Tämän lisäksi opetushallitus on ohjeistanut opetuksen järjestäjiä kuten kouluja juhlien ja uskonnollisten tilaisuuksien järjestämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista säännösten edellyttämällä tavalla.

Koulun juhlit ovat osa opetusta ja koulun toimintaa, johon oppilaiden tulee osallistua. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Koulun tulee tiedottaa oppilaiden huoltajille koulussa järjestettävistä tapahtumista ja niiden sisällöstä, erityisesti tämä koskee uskonnollisia tilaisuuksia. Helsingissä on opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti käytössä lomake, jonka tavoitteena on turvata säädösten mukainen toiminta tilaisuuksien sisällön tiedottamisesta huoltajille. Lomakkeen kehittämiseksi on arvokasta saada palautetta.

Koulu voi järjestää uskonnollisia tilaisuuksia, kuten jumalanpalveluksia ja uskonnollisia päivänvauksia, tai sisällyttää koulun toimintaan uskonnollisia toimituksia, kuten ruokarukouksia. Tällaiset tilaisuudet ja toimitukset ovat uskonnon harjoittamista. Perustuslain 11 §:n 2 momentin mukaan kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen. Tämän perusteella oppilasta ei voida velvoittaa osallistumaan jumalanpalvelukseen, uskonnolliseen päivänvaukseen tai muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimitukseen.

Vapaus olla osallistumatta uskonnolliseen tilaisuuteen ja toimitukseen on riippumaton yhdyskunnan jäsenyydestä. Näin ollen myöskään tiettyyn uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvia ei voida velvoittaa osallistumaan asianomaisen uskonnollisen yhdyskunnan uskonnollisiin tilaisuuksiin ja toimituksiin. Perustuslain 11 §:n 2 momentin tarkoituksena ei ole estää muiden positiivista uskonnon harjoittamisen vapautta. Sen tarkoituksena on ensisijaisesti suojata henkilöä omantuntonsa vastaiselta uskonnon harjoittamiselta.

Oppilaan huoltaja ilmoittaa, osallistuuko oppilas uskonnollisiin tilaisuuksiin ja toimituksiin vai ei. Ilmoituksen voi tehdä kertaluonteisesti esimerkiksi kouluun ilmoittauduttaessa tai tarvittaessa tapauskohtaisesti. Ilmoituksen muodon päättää opetuksen järjestäjä. Ilmoituksen jälkeen koulu huolehtii siitä, että oppilaan osallistuminen uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimitukseen taikka siihen osallistumatta jättäminen toteutuu huoltajan ilmoituksen mukaisena.

Koulujen on tilaisuuksien aikana mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vaihtoehtoista ja mielekästä toimintaa (perustuslakivaliokunta 2/2014 vp). Vaihtoehtoisen toiminnan tulee olla, uskonnollista sisältöä lukuun ottamatta, luonteeltaan ja tavoitteiltaan mahdollisimman samankaltaista kuin siinä tilaisuudessa, jonka tilalla muuta toimintaa järjestetään. Koulun tulee huolehtia myös siitä, ettei uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistumisesta tai osallistumatta jättämisestä aiheudu oppilaalle leimautumista tai muita haitallisia seuraamuksia.

Koululla on vastuu oppilaan turvallisuudesta myös silloin, kun oppilas ei osallistu koulun järjestämään uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimitukseen.

Opetuksen järjestäjällä ja koululla on velvollisuus tiedottaa huoltajille koulun toiminnasta. Koska oppilaalla on huoltajan ilmoituksesta perustuslain 11 §:n 2 momentin nojalla mahdollisuus olla osallistumatta uskonnon harjoittamiseen, tiedotteista on käytävä ilmi koulun järjestämät uskonnolliset tilaisuudet ja toimitukset. Koulun on myös huolehdittava siitä, että tieto koulun uskonnollisista tilaisuuksista ja toimituksista sekä niille vaihtoehtoisesta toiminnasta sekä niiden sisällöstä saavuttaa huoltajat ja oppilaat riittävän ajoissa.

On tärkeää viestiä kouluille, mikäli juhlien sisällöissä ja niiden vaihtoehtoisissa on kehitettävää.

Käsittely

Vastaehdotus:

Dani Niskanen: Lisäys kohdan 10 jälkeen: "Kasvatus- ja koulutuslautakunta valtuuttaa tämän vastauksen myötä kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtajan vastaamaan mahdollisiin tuleviin samansisältöisiin kirjjeisiin."

Kannattaja: Pia Kopra

Vastaehdotus:

Seppo Siika-aho: Poistetaan esityksestä kohta:

"Koulu voi järjestää uskonnollisia tilaisuuksia, kuten jumalanpalveluksia ja uskonnollisia päivänavauksia, tai sisällyttää koulun toimintaan uskon-

nollisia toimituksia, kuten ruokarukouksia. Tällaiset tilaisuudet ja toimitukset ovat uskonnon harjoittamista."

Lisätään lausuntoon seuraavaa:

"Koulut eivät tarjoa koko koulun tilaisuuksina minkään uskontokunnan jumalanpalveluksia, hartauksia ja muuta uskonnonharjoitusta. Tämä ei kuitenkaan koske perinteiden ylläpitoa, kuten suvivirren tai joulukuvaelman esittämistä juhlissa tai joulukirkkoa"

Kannattaja: Anu Korppi

Vastaehdotus:

Vesa Korkkula: Lisätään kohdan (4) jälkeen:

"Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää, että koulut eivät enää liitä ja tarjoa kaikille yhteiseen toimintaansa kuuluvana minkään uskontokunnan jumalanpalveluksia, hartauksia ja muuta uskonnonharjoitusta. Tämä ei koske kevätjuhlassa suvivirren tai joulujuhlassa joulukuvaelman esittämistä."

Tästä lisäyksestä johtuen, on loogista poistaa seuraavat kohdat (muutoin päätös olisi sisäisesti ristiriitainen):

"Koulu voi järjestää uskonnollisia tilaisuuksia, kuten jumalanpalveluksia ja uskonnollisia päivänavauksia, tai sisällyttää koulun toimintaan uskonnollisia toimituksia, kuten ruokarukouksia. Tällaiset tilaisuudet ja toimitukset ovat uskonnon harjoittamista."

"Koulujen on tilaisuuksien aikana mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vaihtoehtoista ja mielekästä toimintaa (perustuslakivaliokunta 2/2014 vp). Vaihtoehtoisen toiminnan tulee olla, uskonnollista sisältöä lukuun ottamatta, luonteeltaan ja tavoitteiltaan mahdollisimman samankaltaista kuin siinä tilaisuudessa, jonka tilalla muuta toimintaa järjestetään."

"Koululla on vastuu oppilaan turvallisuudesta myös silloin, kun oppilas ei osallistu koulun järjestämään uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimitukseen."

"Koska oppilaalla on huoltajan ilmoituksesta perustuslain 11 §:n 2 momentin nojalla mahdollisuus olla osallistumatta uskonnon harjoittamiseen, tiedotteista on käytävä ilmi koulun järjestämät uskonnolliset tilaisuudet ja toimitukset. Koulun on myös huolehdittava siitä, että tieto koulun uskonnollisista tilaisuuksista ja toimituksista sekä niille vaihtoehtoisesta toiminnasta sekä niiden sisällöstä saavuttaa huoltajat ja oppilaat riittävän ajoissa."

Kannattaja: Heikki Valmu

12.12.2017

Seppo Siika-ahon ja Vesa Korkkulan vastaehdotuksista äänestettiin vastakkain, jonka jälkeen voittanut ehdotus äänestettiin vastakkain esittelijän ehdotuksen kanssa.

Tämän jälkeen äänestettiin erikseen Dani Niskasen vastaehdotuksesta vastakkain esittelijän ehdotuksen kanssa.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Poistetaan esityksestä kohta:

"Koulu voi järjestää uskonnollisia tilaisuuksia, kuten jumalanpalveluksia ja uskonnollisia päivänavauksia, tai sisällyttää koulun toimintaan uskonnollisia toimituksia, kuten ruokarukouksia. Tällaiset tilaisuudet ja toimitukset ovat uskonnon harjoittamista." Lisätään lausuntoon seuraavaa: "Koulut eivät tarjoa koko koulun tilaisuuksina minkään uskontokunnan jumalanpalveluksia, hartauksia ja muuta uskonnonharjoitusta. Tämä ei kuitenkaan koske perinteiden ylläpitoa, kuten suvivirren tai joulukuvaelman esittämistä juhlissa tai joulukirkkoa"

Ei-ehdotus: Lisätään kohdan (4) jälkeen: "Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää, että koulut eivät enää liitä ja tarjoa kaikille yhteiseen toimintaansa kuuluvana minkään uskontokunnan jumalanpalveluksia, hartauksia ja muuta uskonnonharjoitusta. Tämä ei koske kevätjuhlassa suvivirren tai joulujuhlassa joulukuvaelman esittämistä." Tästä lisäyksestä johtuen, on loogista poistaa seuraavat kohdat (muutoin päätös olisi sisäisesti ristiriitainen): "Koulu voi järjestää uskonnollisia tilaisuuksia, kuten jumalanpalveluksia ja uskonnollisia päivänavauksia, tai sisällyttää koulun toimintaan uskonnollisia toimituksia, kuten ruokarukouksia. Tällaiset tilaisuudet ja toimitukset ovat uskonnon harjoittamista." "Koulujen on tilaisuuksien aikana mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vaihtoehtoisia ja mielekästä toimintaa (perustuslakivaliokunta 2/2014 vp). Vaihtoehtoisen toiminnan tulee olla, uskonnollista sisältöä lukuun ottamatta, luonteeltaan ja tavoitteiltaan mahdollisimman samankaltaista kuin siinä tilaisuudessa, jonka tilalla muuta toimintaa järjestetään." "Koululla on vastuu oppilaan turvallisuudesta myös silloin, kun oppilas ei osallistu koulun järjestämään uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimitukseen." "Koska oppilaalla on huoltajan ilmoituksesta perustuslain 11 §:n 2 momentin nojalla mahdollisuus olla osallistumatta uskonnon harjoittamiseen, tiedotteista on käytävä ilmi koulun järjestämät uskonnolliset tilaisuudet ja toimitukset. Koulun on myös huolehdittava siitä, että tieto koulun uskonnollisista tilaisuuksista ja toimituksista sekä niille vaihtoehtoisesta toiminnasta sekä niiden sisällöstä saavuttaa huoltajat ja oppilaat riittävän ajoissa."

Jaa-äännet: 3

Emma Kari, Anu Korppi, Seppo Siika-aho

Ei-äännet: 5

Ted Apter, Joakim Horsma, Vesa Korkkula, Mirita Saxberg, Heikki Valmu

Tyhjä: 5

Ville Jalovaara, Pia Kopra, Abdirahim Mohamed, Dani Niskanen, Pia Pakarinen

Poissa: 0

Suoritettussa äänestyksessä Vesa Korkkulan vastaehdotus voitti Seppo Siika-ahon vastaehdotuksen äänin 5–3. Tyhjää äänesti 5.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisätään kohdan (4) jälkeen: "Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää, että koulut eivät enää liitä ja tarjoa kaikille yhteiseen toimintaansa kuuluvana minkään uskontokunnan jumalanpalveluksia, harjoituksia ja muuta uskonnonharjoitusta. Tämä ei koske kevätkuuhlassa suvivirren tai joulukuuhlassa joulukuuhlaelman esittämistä." Tästä lisäyksestä johtuen, on loogista poistaa seuraavat kohdat (muutoin päätös olisi sisäisesti ristiriitainen): "Koulu voi järjestää uskonnollisia tilaisuuksia, kuten jumalanpalveluksia ja uskonnollisia päivänavauksia, tai sisällyttää koulun toimintaan uskonnollisia toimituksia, kuten ruokarukouksia. Tällaiset tilaisuudet ja toimitukset ovat uskonnon harjoittamista." "Koulujen on tilaisuuksien aikana mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vaihtoehtoisia ja mielekästä toimintaa (perustuslakivaliokunta 2/2014 vp). Vaihtoehtoisen toiminnan tulee olla, uskonnollista sisältöä lukuun ottamatta, luonteeltaan ja tavoitteiltaan mahdollisimman samankaltaista kuin siinä tilaisuudessa, jonka tilalla muuta toimintaa järjestetään."

"Koululla on vastuu oppilaan turvallisuudesta myös silloin, kun oppilas ei osallistu koulun järjestämään uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimitukseen." "Koska oppilaalla on huoltajan ilmoituksesta perustuslain 11 §:n 2 momentin nojalla mahdollisuus olla osallistumatta uskonnon harjoittamiseen, tiedotteista on käytävä ilmi koulun järjestämät uskonnolliset tilaisuudet ja toimitukset. Koulun on myös huolehdittava siitä, että tieto koulun uskonnollisista tilaisuuksista ja toimituksista sekä niille vaihtoehtoisesta toiminnasta sekä niiden sisällöstä saavuttaa huoltajat ja oppilaat riittävän ajoissa."

Jaa-äännet: 7

Ted Apter, Joakim Horsma, Ville Jalovaara, Pia Kopra, Dani Niskanen, Pia Pakarinen, Mirita Saxberg

Ei-äännet: 4

Emma Kari, Vesa Korkkula, Seppo Siika-aho, Heikki Valmu

12.12.2017

Asia/15

Tyhjä: 2
Anu Korppi, Abdirahim Mohamed

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän ehdotus voitti Vesa Korkkulan vastaehdotuksen äänin 7–4. Tyhjää äänesti 2.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
Ei-ehdotus: Lisäys kohdan 10 jälkeen: "Kasvatus- ja koulutuslautakunta valtuuttaa tämän vastauksen myötä kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtajan vastaamaan mahdollisiin tuleviin samansisältöisiin kirjeisiin."

Jaa-äännet: 8
Ted Apter, Joakim Horsma, Emma Kari, Vesa Korkkula, Anu Korppi, Mirita Saxberg, Seppo Siika-aho, Heikki Valmu

Ei-äännet: 4
Ville Jalovaara, Pia Kopra, Dani Niskanen, Pia Pakarinen

Tyhjä: 1
Abdirahim Mohamed

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän ehdotus voitti Dani Niskasen vastaehdotuksen äänin 8–4. Tyhjää äänesti 1.

Kolmen suoritettuna äänestyksen jälkeen kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti asiasta esittelijän ehdotuksen mukaisesti.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tuulia Tikkanen, opetuskonsultti, puhelin: 310 88047
tuulia.tikkanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin seudun vapaa-ajattelijat ry, kirje 20.10.2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Helsingin seudun vapaa-ajattelijat ry

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

12.12.2017

Asia/15

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin seudun vapaa-ajattelijat ry on lähettänyt kasvatus- ja koulutuslautakunnalle kirjeen, jossa esitetään, että koulu ei enää liitä ja tarjoa toimintansa kuuluvana minkään uskontokunnan jumalanpalveluksia, hartauksia ja muuta uskonnonharjoitusta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tuulia Tikkanen, opetuskonsultti, puhelin: 310 88047
tuulia.tikkanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin seudun vapaa-ajattelijat ry, kirje 20.10.2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Helsingin seudun vapaa-ajattelijat ry

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 21.11.2017 § 113

HEL 2017-012222 T 12 00 01

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

21.11.2017 Pöydälle

Pöydällepanoehdotus:
Vesa Korkkula: Pöydätään.

12.12.2017

Asia/15

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tuulia Tikkanen, opetuskonsultti, puhelin: 310 88047
tuulia.tikkanen(a)hel.fi